

Utbildningsinspektion i Bagarmossens skola, förskoleklass och grundskola årskurs 1–9 samt Brotorpsskolan, förskoleklass och grundskola årskurs 1–5

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av rektorsområdet	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av resultaten.....	4
Bedömning av genomförandet.....	7
Bedömning av förutsättningarna	12

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Bagarmossens skola den 23–26 januari 2007 samt Brotorpsskolan den 30–31 januari och 1 februari 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen/läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats ([www.skolverket.se/ Inspektion](http://www.skolverket.se/Inspektion)).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle. Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Stockholm och de båda skolorna, dels den information som samlats in under besöken. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Bagarmossens skola och i Brotorpsskolan intervjuades skolledningen, lärare, elevvårdspersonal, elever samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i flertalet ämnen och klasser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen. Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av rektorsområdet

Bagarmossens skola	Antal barn/elever
Förskoleklass	32
Grundskola	419

Brotorpsskolan	Antal barn/elever
Förskoleklass	50
Grundskola	200

Bagarmossens skola och Brotorpsskolan ligger i stadsdelen Skarpnäck i Stockholm. Skolorna har en gemensam rektor. I Bagarmossens skola finns två biträdande rektorer och i Brotorpsskolan en biträdande rektor. De biträdande rektorerna har titeln pedagogisk chef.

I Bagarmossens skola finns verksamhet i fritidshem, förskoleklass samt årskurserna 1–9. Personalen arbetar i sex arbetslag med en integrerad skol- och fritidshemsenhet för de yngre eleverna. Från årskurs 6 kan eleverna välja mellan fotbolls-, Ma/No- respektive så kallad allmän profil. I den allmänna profilen finns en speciell inriktning kallad scenkonst. Flertalet elever kommer från närområdet som består av blandad bebyggelse.

I Brotorpsskolan är den pedagogiska personalen indelad i fyra arbetslag från förskoleklassen till årskurs 5. Varje arbetslag ansvarar för undervisning, förskoleklass, fritidsverksamhet samt elevvårdsarbete. Skolans läge nära stora naturområden ger goda förutsättningar för uteverksamhet vilket uppskattas av elever och föräldrar.

Föreliggande rapport behandlar förskoleklassen och grundskolan. Kommunens ansvarstagande för skolbarnsomsorgen behandlas i kommunrapporten.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid skolorna och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att utbildningen i Bagarmossens skola som helhet är av god kvalitet. Särskilt skall framhållas personalens engagemang för att ge eleverna goda förutsättningar att nå läroplanens och kursplanernas mål. En öppenhet för samarbete, olika lösningar samt ett intresse för pedagogiska frågor är märkbar. Lärarnas ämneskompetens är god och eleverna upplever undervisningen som intressant och i flertalet fall lustfylld. Skolan uppfattas av elever och föräldrar som en trygg arbetsmiljö där eleverna trivs. I de fall kränkningar förekommer har skolan en god beredskap att åtgärda dessa. Elevernas kunskapsresultat i form av slutbetyg i årskurs 9 har förbättrats de senaste tre åren och är i dag goda. Någon samlad bild av de yngre elevernas måluppfyllelse i samtliga ämnen kan skolan inte presentera vilket måste åtgärdas så att förbättringar och insatser genomförs utifrån elevernas behov.

Inspektörerna bedömer att utbildningen i Brotorpsskolan som helhet är av god kvalitet. Skolans arbetslag präglas av ett väl fungerande samarbete där personalens olika kompetenser tas tillvara.

Den nya ledningen för skolan har utarbetat rutiner för det dagliga arbetet och väl underbyggda strategier för fortsatt utvecklingsarbete. Inspektörerna vill särskilt framhålla ett mycket gott exempel på individanpassning och särskilt stöd inom klassens ram, i samarbetet mellan skolans specialpedagog och klasslärarna. Dock framkommer skillnader mellan olika lärare både vad gäller förhållningssätt i ordningsfrågor och i kunskapssyn.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolorna gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskaper i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet Lpo 94).
- Beslut om placering av elev i särskild undervisningsgrupp tas inte i enlighet med författningarna (5 kap. 5 § samt 8 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Undervisning i svenska som andraspråk ges inte till alla elever som behöver det (2 kap. 15-16 §§ grundskoleförordningen).
- Skolorna ger inte elevens val i enlighet med författningarna (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolorna bör förbättra sin övergripande uppföljning och utvärdering av elevernas resultat i samtliga ämnen för grundskolans yngre elever.
- Skolorna bör förbättra elevernas möjligheter att utöva inflytande över sin utbildning och sitt lärande.
- Skolorna bör vidareutveckla och intensifiera arbetet mot kränkande behandling.
- Skolorna bör förbättra åtgärdsprogrammets utformning av och därvid anknyta till nationella mål samt särskilt ange vilka åtgärder skolan skall vidta.
- Skolorna bör följa upp placeringarna i de särskilda undervisningsgrupperna samt utvärdera verksamheten.
- Skolorna bör förbättra tillgången till studiehandledning på modersmålet.
- Skolorna bör förbättra kvaliteten i de individuella utvecklingsplanerna och därvid göra en tydligare koppling till nationella mål.
- Skolorna bör förbättra arbetet med kvalitetsredovisning och därvid upprätta redovisningar för varje enskild enhet.
- I Bagarmossens skola bör skillnader i måluppfyllelse i form av slutbetyg mellan pojkar och flickor, mellan elever med utländsk och med svensk bakgrund samt skillnader mellan ämnen analyseras och åtgärdas.
- Tillgången till särskilt stöd för de äldre eleverna i Bagarmossens skola bör förbättras.
- Tillgången till datorer för eleverna i Bagarmossens skola bör förbättras.
- Brotorpsskolan bör säkerställa att all undervisning inriktas mot strävansmålen i läroplanen och de nationella kursplanerna.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen, de nationella kursplanerna och programmålen.

Kunskaper

Av inspektionen framgår att verksamheten i förskoleklasserna rymmer såväl lek och rörelse, skapande verksamhet som inslag av grundläggande språkliga och matematiska begrepp. Barnen i förskoleklassen kan ge konkreta exempel på vad de lär sig inom områdena kunskaper samt normer och värden. Barnens lärande och utveckling följs och dokumenteras. Personalen uppger att en positiv utveckling märks för flertalet barn. Även intervjuade föräldrar beskriver resultaten av förskoleklassens arbete som gott. Inspektörerna bedömer att verksamheten i förskoleklassen stämmer överens med läroplanens mål och riktlinjer samt ger en god grund för barnens fortsatta lärande och utveckling.

De nationella ämnesproven i grundskolans årskurs 5 används bland annat för att lärare skall ges stöd i arbetet med att bedöma om eleverna uppnått kursplanernas mål i svenska, matematik och engelska. I nedanstående tabeller redovisas resultaten för de nationella ämnesproven under perioden 2004-2006.

Tabell 1. Nationella ämnesprov för år 5 i Bagarmossens skola. Tabellen anger andelen (%) elever som enligt skolans bedömning uppnått målen för proven.

	År 2004	År 2005	År 2006
Svenska	67	100	86
Engelska	82	95	90
Matematik	80	84	82

Källa: Skolans egna uppgifter

Tabell 2. Nationella ämnesprov för år 5 i Brotorpsskolan. Tabellen anger andelen (%) elever som enligt skolans bedömning uppnått målen för proven.

	År 2004	År 2005	År 2006
Svenska	95	92	93
Engelska	100	100	93
Matematik	97	97	97

Källa: Skolans egna uppgifter

Av tabellerna framgår att flertalet av skolornas elever uppnår målen för de nationella ämnesproven. De svagare resultaten i Bagarmossens skola 2006 förklarar skolan med att flera elever utan adekvat skolunderbyggnad från andra länder hade kommit till skolan under läsåret. Ett flertal elever i särskild undervisningsgrupp hade också svårigheter att nå målen.

Utöver resultaten från de nationella ämnesproven i svenska, engelska och matematik, kan skolorna inte redogöra för hur stor andel av eleverna som uppnår de nationella målen i årskurs 5 i kursplanernas ämnen. Enligt läroplanen har rektorn ansvar för skolans resultat och för att dessa följs upp och utvärderas i relation till bland annat de nationella målen. Det är således nödvändigt att en samlad bild finns av elevernas resultat på skolnivå och att dessa ligger till grund för analys och förbättring av verksamheten i stort.

Inspektörerna bedömer därför att skolorna måste förbättra arbetet med uppföljning och utvärdering av skolans samlade resultat vad gäller elevernas kunskaper i förhållande till kursplanernas mål att uppnå i årskurs 5. Inte heller för eleverna i tidigaste årskurserna finns någon samlad bild av elevernas kunskapsutveckling i relation till de nationella målen i kursplanerna. Inspektörerna bedömer därför att skolorna bör förbättra sin övergripande uppföljning och utvärdering av elevernas resultat i samtliga ämnen för grundskolans yngre elever. Dessa resultat bör också ligga till grund för skolans kvalitetsarbete och skolans arbete med att ge stöd till elever.

De betyg som sätts i slutet av grundskoletiden uttrycker i vad mån eleverna har uppnått de mål som uttrycks i kursplanerna för olika ämnen. Betygsresultat för Bagarmossens skola redovisas i tabell 3.

Tabell 3. Slutbetyg i årskurs 9 i Bagarmossens skola enligt statistik från Skolverket.

År	2004	2005	2006	2006	2006
	Bagarmossens skola	Bagarmossens skola	Bagarmossens skola	Stockholm	Riket
Meritvärde ¹	182,4	206,1	220,2	221,9	206,8
Andel behöriga till gymnasieskolan (%)	78,3	84,4	95,1	90,0	89,5
Andel som uppnått målen i alla ämnen (%)	61,4	71,4	74,1	75,1	76,0

Av tabellen framgår att kunskapsresultaten i Bagarmossens skola har förbättrats påtagligt under de senaste tre åren. Skolans resultat avseende meritvärde och andel elever med betyg i alla ämnen har de senaste två åren även legat över de förväntade värden som Skolverkets beräkningsmodell SALSA² anger.

Vid en närmare analys av slutbetygen år 2006 i alla ämnen, framkommer skillnader mellan pojkars och flickors resultat samt skillnader i måluppfyllelse mellan ämnen. Det är en större andel pojkar som inte når målen i exempelvis bild, slöjd och musik än flickor. I matematik, kemi och biologi når alla målen medan mer än tio procent inte når målen i idrott. I skolan finns ett antal elever som inte får fullständiga betyg. Enligt uppgift från skolan har merparten av dessa inte haft hela sin skolgång i Sverige.

Antalet elever med placering i särskilda undervisningsgrupper är enligt inspektörerna ovanligt stort i relation till skolans storlek. I dessa grupper är målet att alla

¹ Meritvärdet räknas fram genom att bokstavsresultaten översätts till siffror där MVG ger 20, VG 15 och G 10. Därefter räknas de 16 bästa betygen samman och ger det så kallade meritvärdet. En elev som har minst 16 betyg kan alltså ha högst 320 och minst 160 poäng i meritvärde.

² För att få en mer nyanserad bild av skolors betygsresultat än enbart genom att tillhandahålla de faktiska betygsresultaten som skolor uppnår, har Skolverket utvecklat Skolverkets Arbetsverktyg för Lokala Sambands Analyser - Salsa. Verket jämför i en statistisk modell kommuners och skolors faktiska betygsresultat avseende "andel elever som uppnått målen" respektive "genomsnittligt meritvärde" med ett modellberäknat värde. I denna beräkning tas hänsyn till bakgrundsfaktorer som föräldrars utbildningsnivå, andel elever med utländsk bakgrund och fördelning pojkar/flickor i kommuner och skolor. SALSA bör användas som ett underlag av flera vid analys av kommuners och skolors resultat.

elever ska få godkänt i alla ämnen, men trots dessa ambitioner fokuseras undervisningen för vissa elever på svenska, engelska och matematik.

Inspektörerna bedömer att de äldre elevernas kunskapsresultat i form av slutbetyg övergripande är goda. Skillnader i måluppfyllelse mellan pojkar och flickor, mellan elever med utländsk och med svensk bakgrund samt skillnader mellan ämnen bör dock analyseras och åtgärdas.

Även resultaten av de nationella ämnesproven i årskurs 9 har granskats i inspektionen. Inspektörerna noterar att resultaten stämmer väl överens med de slutbetyg eleverna erhållit.

För att eleverna, i enlighet med läroplanens intentioner, skall kunna ta ansvar för sin egen utbildning, krävs också att skolan klargör vilka mål utbildningen har. Inspektörerna bedömer att elevernas kännedom om målen är god i båda skolorna. I Bagarmossens skola ser inspektörerna mycket goda exempel på hur lärarna tillsammans med eleverna tolkar målen för såväl ämnet som arbetsområdet och den enskilda lektionen. De äldre eleverna i Bagarmossens skola uppger att betygsriterier presenteras och förklaras tydligt.

Normer och värden

Alla som arbetar i skolan skall enligt läroplanen främja elevernas förmåga och vilja till ansvar och inflytande över den sociala, kulturella och fysiska skolmiljön. Vidare skall eleverna ges möjligheter till ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Inspektionen visar att eleverna i båda skolorna tränas i att ta ansvar för såväl övergripande frågor som det egna lärandet. Vidare att eleverna är intresserade av delaktighet när det gäller undervisningens innehåll och genomförande, men att möjligheterna till ett sådant inflytande varierar mellan olika lärare.

I läroplanen anges att skolan skall främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Vid lektionsbesök och i samtal och intervjuer uppfattar inspektörerna att frågor som rör alla människors lika värde och värdet av att respektera gemensamma beslut ges utrymme i undervisningen. Flertalet elever och föräldrar uppger i samtal och intervjuer att de upplever skolmiljön som trygg. I Bagarmossens skola har personal och elever tillsammans utarbetat de gemensamma regler som gäller i skolan. Dessa är således väl kända och efterlevs av flertalet.

Vid besöket i Bagarmossens skola observerar inspektörerna att lektionerna överlag präglas av arbetsro samt att ordning och lugn råder under raster och i matsalen. I Brotorpsskolan är eleverna inte lika klara över hur ordningsreglerna har tillkommit. Inspektörerna ser tillfällen då elever bryter mot regler, bråkar på raster och uppträder störande under lektioner. Även i intervjuer och samtal med elever och föräldrar i Brotorpsskolan framkommer exempel på bristande ordning och otrygghet. Enligt föräldrar är detta särskilt märkbart i klasser som haft flera lärarbyten. I intervjuer och samtal med elever i båda skolorna framkommer att trots att alla elever vet hur man skall vara "en bra kompis" förekommer det att kamrater blir kränkta och mobbade. Inspektörerna bedömer att Bagarmossens skola och Brotorpsskolan övergripande når goda resultat av sitt värdegrundsarbete. Båda skolorna bör dock vidareutveckla och intensifiera arbetet mot kränkande behandling.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolledning och intern kommunikation.

Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetet med arbetsmiljö och delaktighet

I läroplanen anges att skolan aktivt och medvetet skall påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling. Vidare anges att skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja samt lust att lära.

För att främja samarbete och öka tryggheten för eleverna arbetar arbetslagen i Brotorpsskolan över klassgränserna ett antal temadagar under läsåret. I ett faderssystem skall äldre elever ta hand om yngre kamrater. Detta uppskattas och fungerar mycket bra i vissa klasser och mindre bra i andra, enligt eleverna. Personalen uppger att eftersom skolan är liten känner de flertalet elever vid namn och destruktivt beteende kan därför stävjas snabbt. Detta är dock inte inspektörernas intryck vid skolbesöket där påtagliga skillnader i de vuxnas förhållningsätt noteras. Enligt skolledningen är också antalet mobbningsfall för många både i förhållande till det förebyggande arbete som genomförs och till skolans storlek. Skolans pedagogiska chef uppger att ett omfattande uppföljningsarbete skall genomföras och att åtgärder kommer vidtas för en tryggare skolmiljö. Bland annat skall effekterna av de schemalagda lektionerna i "livskunskap" följas upp.

I Bagarmossens skola uppger flertalet elever att de trivs och känner sig trygga i skolmiljön. Vidare framhåller de att mobbning sällan förekommer. Både elever och föräldrar anger också att de vuxna agerar snabbt när de upptäcker missförhållanden. Skolan har trivselregler och särskilt i de lägre klassernas lokaler speglas arbetet med normer och värden i anslag som återger skolans och klassens regler för samvaron. Från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Den nya lagens (SFS 2006:67) ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder samt att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Det innebär att skolan är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål samt att upprätta en likabehandlingsplan där detta arbete beskrivs. Bagarmossens skola och Brotorpsskolan har en gemensam likabehandlingsplan. Innehållet i planen är enligt inspektörernas bedömning i överensstämmelse med författningarna, men inspektörerna vill uppmärksamma skolorna på att varje verksamhet skall upprätta en egen likabehandlingsplan som skall utgå från en kartläggning av verksamhetens behov. Uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplanen skall redovisas i kvalitetsredovisningen.

Som nämnts ovan under rubriken Normer och värden bedömer inspektörerna att Bagarmossens skola och Brotorpsskolan övergripande bedriver ett värdegrundarbete av god kvalitet men att båda skolorna bör vidareutveckla och intensifiera arbetet mot kränkande behandling.

Läroplanen anger att i varje klass eller undervisningsgrupp skall eleverna ges tillfälle att tillsammans med läraren behandla frågor som är av gemensamt intresse för eleverna. I Bagarmossens skola är klassråd och elevråd schemalagd verksamhet och eleverna upplever att de har goda möjligheter till samverkan och inflytande över frågor av gemensamt intresse. Skolledningen träffar regelbundet de äldre elevernas elevrådsstyrelse för information och samråd. En viktig fråga för Bagarmossens elevråd är att bevaka att den så kallade ”stapeln” inte sjunker. Stapeln motsvarar en viss summa pengar som avsatts för eleverna att använda, om de är aktsamma i skolmiljön och om förstörelsen minskar. Ett annat projekt är att försöka få en egen lokal för elevrådets möten. Brotorpsskolans elevråd behandlar många frågor som rör skolmaten och utemiljön. Det senare har varit mest framgångsrikt. Inspektörerna bedömer att skolornas arbete med elevinflytande på en övergripande nivå är gott.

I läroplanen uttrycks att eleverna skall få reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. I Bagarmossens skola observerar inspektörerna hur flera lärare ger eleverna möjligheter till inflytande över sin arbetssituation. Inspektörerna noterar emellertid också stora skillnader i båda skolorna mellan olika lärare vad gäller elevernas möjligheter att delta i planeringen av undervisningen. Några lärare diskuterar kontinuerligt val av arbetssätt och undervisningens innehåll med eleverna och ger dem möjligheter att bidra med synpunkter och förslag, medan andra lärare företrädesvis utgår från sin egen planering alternativt strikt följer den arbetsgång som anges i olika läromedel. Flertalet av de elever som inspektörerna möter i inspektionen framhåller att det är lärarna som till största delen bestämmer undervisningens innehåll och utformning. Inspektörerna bedömer att skolorna bör förbättra elevernas möjligheter att utöva inflytande över sin utbildning och sitt lärande.

I läroplanen anges att skolan skall samverka med elevernas vårdnadshavare så att man tillsammans kan utveckla skolans innehåll och verksamhet. I Bagarmossens skola och i Brotorpsskolan sker samverkan med elevernas vårdnadshavare främst vid de terminsvisa utvecklingssamtalen om den enskilda eleven. På klassnivå har vårdnadshavare möjligheter till samverkan vid de regelbundet anordnade föräldramötena. Information mellan skolan och föräldrar sker bland annat via veckobrev, e-post och skolans hemsida. Samverkan kring övergripande frågor sker i dag främst genom skolornas föräldraföreningar. Föräldrar på båda skolorna är nöjda med de informationskanaler och samverkansmöjligheter som finns. Inspektörerna bedömer utifrån dessa utsagor och egna noteringar att skolornas samverkan med elevernas vårdnadshavare är god.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

Vid inspektionen framkommer att i såväl Bagarmossens skola som i Brotorpsskolan präglas verksamheten i förskoleklasserna av aktiviteter som är väl anpassade efter barnens förutsättningar och behov. Stor vikt läggs vid språkträning och begreppsbildning av olika slag. Tid och utrymme för lek ges i vilket barnen finner stor glädje.

Målstyrningen i skolan förutsätter en medveten undervisning som tar sin utgångspunkt i mål att sträva mot vilka anges i läroplanen och i kursplanerna.

Dessa mål sätter inte några gränser för elevernas kunskapsutveckling. De kunskapskvaliteter som beskrivs i målen åstadkoms genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer.

Vid inspektionen framkommer att rektorn, som enligt författningarna har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen, inte ännu hunnit genomföra eller sammanställa någon uppföljning av huruvida undervisningen genomförs enligt strävansmålen (se vidare under rubriken Kvalitetssäkring och förbättringsarbete).

Inspektörerna samlade intryck från undervisningen i Bagarmossens skola är att lärarna på ett medvetet och reflekterande sätt har tolkat de nationella styrdokument. Läroplanens kunskapssyn och den inriktning som anges i strävansmålen präglar planering och genomförande. Ett stort intresse för pedagogiska frågor framkommer i samtal och intervjuer. Med den nya skolledningen hoppas kollegiet att de pedagogiska diskussionerna skall få ett bättre genomslag än vad som varit fallet tidigare. Både i skolans arbetsplan och i samtal med inspektörerna framställs arbetet med "den röda tråden" från förskoleklass till årskurs 9 som ett prioriterat utvecklingsarbete. Även i skolans profilämnen framkommer en hög medvetenhet om läroplanens skrivningar om kunskap, mål, normer och värden. Eleverna uppger att flertalet lärare är bra på att berätta och förklara och att lektionerna upplevs roliga och intressanta. Många elevarbeten som inspektörerna tar del av visar hög kvalitet. Eleverna önskar dock att de hade en bättre tillgång till datorer när de skall söka information eller skriva och bilda sätta redovisningar. Föräldrar uttrycker sin uppskattning genom kommentarer som "det märks att lärarna tycker om att undervisa och att de tycker om barn" eller "lärarna har höga förväntningar på våra barn, men så blir det ju bra resultat också".

I Brotorpsskolan ser inspektörerna flera goda exempel på hur undervisningen läggs upp på ett sätt som ger eleverna möjligheter att tillägna sig de kunskapskvaliteter som beskrivs i målen. I vissa klasser har arbetet med att ge eleverna färdigheter att själva ta ett allt större ansvar för sitt lärande givit goda resultat. Lokala bearbetningar av de nationella kursplanemålen finns, men i vissa ämnen noterar inspektörerna hur tryckta läromedel är märkbart styrande på undervisningens upplägg. I de olika arbetslagen har man valt olika sätt att organisera arbetet. I några arbetslag förekommer ämnesläraresystem och ett omfattande samarbete mellan klasser, i andra är samarbetet mindre utvecklat. Inspektörerna kan inte se att de organisatoriska lösningarna har vidtagits utifrån en kartläggning av elevernas behov, utan snarare utifrån enskilda lärares önskemål. En anledning till detta uppges vara att skolan har ett antal långtidsvikarier för tjänstlediga lärare. Flera lärare uppger att det är svårt att få till en långsiktig planering när man inte vet vilka som skall ingå i arbetslaget nästa termin. I de lägre klasserna observeras även en viss osäkerhet vad gäller hur stort ansvar personalen i skolbarnsomsorgen (som arbetar i skolan på förmiddagen) skall ta för undervisningen när eleverna råkar ut för täta lärarbyten. Inspektörerna bedömer att Brotorpsskolan bör säkerställa att all undervisningen inriktas mot strävansmålen i läroplanen och de nationella kursplanerna så att eleverna ges likvärdiga möjligheter att nå målen.

Individanpassning och stöd

Läroplanen anger att läraren i sin undervisning skall utgå från varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande samt stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan samt ge särskilt stöd till elever som har svårigheter. Vid lektionsbesök samt i samtal och intervjuer med

elever i båda skolorna framkommer att innehåll och arbetssätt i undervisningen vanligtvis är lika för alla elever och att de individuella lösningarna ofta är av kvantitativ karaktär. Hänsyn till elevers olika inlärningstakt eller sätt att lära tas i viss mån genom anpassade uppgifter eller alternativa läromedel. I Brotorpsskolan observeras ett mycket gott samarbete mellan specialpedagog och klasslärare för att bättre kunna individanpassa undervisningen efter elevernas behov. I båda skolorna försöker man så långt som möjligt ge stöd till elever som har svårigheter att nå målen inom klassens ram. Behov av särskilda stödåtgärder identifieras genom olika tester och observationer. Tillgång till sådant stöd upplevs som god för de yngre eleverna i båda skolorna, men i Bagarmossens skola otillräcklig för de äldre. Lärarna förklarar detta med att eftersom det är ett så stort behov av specialkompetens i de särskilda undervisningsgrupperna, har resurserna lagts där. För elever som har svårigheter att nå målen i de vanliga klasserna får arbetslagen söka andra lösningar än särskilt stöd av specialpedagog/speciallärare. Detta har dock inte givit önskvärt resultat, enligt lärarna. Inspektörerna bedömer att tillgången till särskilt stöd för de äldre eleverna i Bagarmossens skola bör förbättras.

På båda skolorna skrivs åtgärdsprogram för elever som riskerar att inte nå målen. De underlag som används och programmens innehåll är dock av skiftande karaktär både vad gäller utformning och innehåll. I vissa fall används samma blankett för åtgärdsprogram som för individuell utvecklingsplan. Inspektörerna bedömer att skolorna bör förbättra åtgärdsprogrammen och därvid anknyta till nationella mål samt särskilt ange vilka åtgärder skolan skall vidta. Ett gott exempel på åtgärdsbeskrivningar ses i Brotorpsskolan för elever med dyslexi.

I samtal och intervjuer uppger lärare och elevvårdspersonal i båda skolorna att det svårt att i tillräcklig omfattning få studiehjälpling på modersmålet för elever som nyligen anlänt till Sverige och som placerats i vanlig klass. Inspektörerna bedömer därför att detta bör förbättras.

I Bagarmossens skola finns tre särskilda undervisningsgrupper med elever som bedömts behöva särskilt stöd med specialpedagogiska insatser. I gruppen med yngre elever observerar inspektörerna en lustfylld och kreativ, strukturerad och målfokuserad verksamhet. Personalen planerar och genomför undervisningen både med individuella lösningar för eleverna och med arbete och träning i grupp. Ett gott samarbete med övriga skolan ger goda förutsättningar att slussa över eleverna när så är möjligt. Även för de äldre eleverna i särskild undervisningsgrupp observeras en målstyrd verksamhet med många individuella lösningar. I en av grupperna för de äldre eleverna finner inspektörerna dock att personalen har svårigheter att hålla en struktur och att genomföra undervisningen. Anledningen uppges vara att eleverna är svårmotiverade för skolarbete och att deras problematik är svår. Sammansättningen i gruppen är inte heller lyckad, enligt personalen.

I Brotorpsskolans särskilda undervisningsgrupp undervisas ett fåtal elever. De har viss undervisning i vanlig klass och personalen samplanerar med klasslärarna. I gruppen saknas lärare med specialpedagogisk kompetens.

Vid genomgång av rutiner för utredningar samt beslut om elevs placering i särskild undervisningsgrupp på båda skolorna finner inspektörerna oklarheter och i några fall saknas styrelsebeslut om placering. Inspektörerna bedömer därför att rutinerna kring beslut om placering i särskild undervisningsgrupp måste förbättras. Vidare bedömer inspektörerna att för de elever som idag går i särskild undervisningsgrupp bör en uppföljning och utvärdering av insatserna genomföras.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

Läraren skall enligt läroplanen och utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn. Vid inspektionen framkommer att för de yngre eleverna i båda skolorna redovisas kunskapsutveckling och resultat främst vid utvecklingssamtalen för den enskilda eleven. Vid dessa samtal upprättas också framåtsyftande individuella utvecklingsplaner. De individuella utvecklingsplaner som inspektörerna tagit del av är av skiftande karaktär och inspektörerna bedömer att kvaliteten i planerna bör förbättras och därvid en tydligare koppling till nationella mål göras. Som nämnts ovan har skolan ingen samlad bild av de yngre elevernas resultat i alla ämnen vilket bör vara underlaget för förbättringar och riktade insatser utifrån elevernas behov.

I Bagarmossens skola bedöms de äldre elevernas kunskaper bland annat genom muntliga och skriftliga redovisningar samt prov. Nationella ämnesprov i matematik, svenska och engelska genomförs i årskurs 5 och 9 i båda skolorna. Lärarna samarbetar vid bedömningen av dessa prov. För eleverna i årskurs 8 och 9 i Bagarmossens skola presenteras betygskriterierna tydligt. Eleverna uppger att de upplever betygssättningen som rättvis. Inspektörerna bedömer att betygssättningen är i enlighet med författningarna.

Ledning och styrning

Rektorn för de båda skolorna tillträdde sin tjänst i augusti år 2006. Innan dess har det varit många rektorsbyten vilket fått till följd en brist på en tydlig pedagogisk ledning, enligt personalen. I avsaknad av långsiktiga organisatoriska lösningar och en fortlöpande pedagogisk dialog, visar personalen på båda skolorna en viss uppgivenhet men också en försiktig förhoppning att ledarskapet nu stabiliseras. Inspektörerna bedömer att nuvarande rektor på kort tid har skaffat sig en god bild av verksamheten på båda skolorna. Tillsammans med de biträdande rektorerna och skolornas respektive ledningsgrupper har rektorn utarbetat rutiner för det dagliga arbetet och väl underbyggda strategier för fortsatt utvecklingsarbete. Inspektörerna bedömer att informationskanaler och samverkan med elevernas vårdnadshavare fungerar väl samt att skolledningarna i stor utsträckning är tillgängliga för personal, elever och föräldrar.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Skolan skall bedriva ett målmedvetet utvecklingsarbete för att nå målen. I detta arbete är arbetsplanen och kvalitetsredovisningen viktiga redskap. Där skall mål, förutsättningar, genomförande, uppföljning, analys och åtgärder beskrivas. För enheten Bagarmossens skola och Brotorpsskolan finns en gemensam arbetsplan för läsåret 06/07 där skolorna tydligt beskriver hur de avser att arbeta för att nå nationella mål. I arbetsplanen anges även hur man avser att utvärdera de uppsatta målen. De uppföljningar som skolorna tidigare gjort har sammanställts i en för skolområdet gemensam kvalitetsredovisning vilken enligt inspektörerna inte ger en tydlig bild av måluppfyllelsen i de enskilda skolorna. Inspektörerna vill uppmärksamma skolorna på att varje skola och varje fritidshem årligen skall upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Inspektörerna bedömer att skolorna bör förbättra arbetet med kvalitetsredovisning och därvid upprätta redovisningar för varje enskild enhet.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

I författningarna anges undervisningens omfattning och de val som elever har rätt att göra. I timplanen anges ett visst antal timmar för elevens val. Syftet med elevens val är att bredda och fördjupa kunskaper i ett eller flera ämnen och innehållet skall vara förenligt med målen i kursplanerna. Urvalet skall vara allsidigt och skolan skall sträva efter att tillgodose elevernas val. Vid inspektionen framkommer att organiseringen av elevens val i Bagarmossens skola och Brotorps-skolan inte anordnas som ett fritt val för alla elever vilket enligt inspektörernas bedömning måste åtgärdas.

I författningarna anges att för de elever som bedöms behöva undervisning i svenska som andraspråk i stället för svenska, skall sådan undervisning anordnas. I Bagarmossens skola och i Brotorpsskolan finns ett antal elever som bedömts behöva svenska som andraspråk. Dock framkommer i inspektionen att detta inte anordnas i enlighet med kursplanen i ämnet utan som stöd i svenska. Inspektörerna bedömer att skolorna måste åtgärda detta.

Eleverna skall ha tillgång till lämpliga lokaler, böcker, verktyg och andra hjälpmedel som behövs för en tidsenlig utbildning. Inspektörerna bedömer att undervisningsmaterial och tidsenlig utrustning finns i tillräcklig omfattning så att målen kan nås. Emellertid framkommer brister i tillgång till datorer för eleverna i Bagarmossens skola vilket bör åtgärdas.

Datum	Ort
2007-06-20	Stockholm

Ingrid Åsgård

Jan Heimer